

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра підприємництва та організації агробізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

Остапчук А.Д.

“ ____ ” _____ 2018 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри підприємництва

та організації агробізнесу

Протокол № 11 від “31” травня 2018 р.

Завідувач кафедри

Ільчук М.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 073 «Менеджмент»

Факультет аграрного менеджменту

Розробник: доцент кафедри підприємництва та організації агробізнесу,
к.е.н., доцент Барановська О.Д.

Київ – 2018 р.

Опис навчальної дисципліни “Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях”

В програмі курсу викладені питання наукових основ організації виробництва, використання виробничого потенціалу аграрних формувань, раціональної організації і планування виробництва в різних галузях сільськогосподарського виробництва, а також організація виробничо-економічних зв'язків аграрних формувань з іншими сферами АПК в умовах ринкових відносин.

Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Бакалавр	
Галузь знань	07	
Спеціальність	073 «Менеджмент»	
Спеціалізація		
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	залік-заочна	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)		3
Семестр		6
Лекційні заняття		6 год.
Практичні, семінарські заняття		6 год.
Лабораторні заняття		-
Самостійна робота		78 год.
Індивідуальні завдання		-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання		-

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни “Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях” - озброїти майбутніх менеджерів науковими знаннями з ефективної організації сільськогосподарського виробництва в умовах багатоукладної економіки і розвитку ринкових відносин.

Завдання навчальної дисципліни

- навчити майбутніх спеціалістів прийомів і методів наукового дослідження, економічно обгрунтованого підходу до вирішення питань раціональної побудови і ведення агропромислових формувань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

- **вміти:** аналізувати економіку підприємств усіх форм власності, в розрізі галузей і господарства загалом, розкривати резерви, розробляти заходи удосконалення організації виробництва, підвищення ефективності використання виробничого потенціалу на основі науково-технічного прогресу, досягнення високої прибутковості діяльності підприємств.

- **знати:** теоретичні основи організації та планування виробництва; організацію комплексної підготовки виробництва та процес організаційного проектування та раціоналізації виробничих систем; організацію трудових процесів та нормування праці; організацію та планування діяльності підрозділів основного виробництва та виробничої інфраструктури підприємства.

2. Програма та структура навчальної дисципліни:

Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Наукові основи організації сільськогосподарського виробництва. Виробничий потенціал сільськогосподарських підприємств, організація його використання та система планів

Тема 1. Предмет, завдання і методи навчальної дисципліни “Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях”.

Роль організації і планування виробництва в аграрних формуваннях в період переходу аграрного сектору економіки до ринкових відносин. Особливості галузі сільськогосподарського господарства та необхідність їх врахування при вирішенні питань організації і планування виробництва в аграрних формуваннях.

Суть основні принципи та особливості організації процесу сільськогосподарського виробництва. Поняття та предмет науки Організація та планування виробництва в аграрних формуваннях та її місце серед інших наук. Основні завдання науки.

Методи досліджень, що використовуються при вивченні науки. Використання статистичних, аналітичних, розрахунково-конструктивного, монографічного програмно-цільового, економіко-математичних та інших методів при вирішенні питань організації і планування сільськогосподарського виробництва.

Тема 2. Види підприємств і об'єднань, їх організаційно-економічні основи.

Основні напрями економічної політики держави з питань розвитку підприємств, основні закони України. Види підприємств і об'єднань. Підприємство, його права та обов'язки.

Різноманітність форм господарювання в аграрній сфері АПК. Особливості організаційно-економічної діяльності різних видів підприємств і об'єднань. Державні і недержавні підприємства.

Реформування сільськогосподарських підприємств відповідно до Указу Президента України “ Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектору економіки.

Державні сільськогосподарські підприємства. Їх організаційно-економічні основи. Організаційна і виробнича структура державних сільськогосподарських підприємств, їх реформування відповідно до чинного законодавства.

Створення та розвиток недержавних сільськогосподарських підприємств: господарських товариств, сільськогосподарських виробничих кооперативів, приватних (приватно-орендних) підприємств, фермерських господарств та інших форм господарювання на засадах приватної власності на землю і майно.

Організаційно-економічні основи недержавних сільськогосподарських підприємств. Їх виробнича і організаційна структура.

Особливості створення та функціонування товариств з обмеженою відповідальністю, виробничих сільськогосподарських кооперативів, приватних (приватно-орендних) підприємств.

Принципи діяльності виробничих сільськогосподарських кооперативів. Особливості управління в різних формах недержавних сільськогосподарських підприємств.

Міжгосподарські агропромислові формування. Їх організаційно-економічні основи. Основні принципи організації та функціонування міжгосподарських та агропромислових формувань.

Агропромислові комбінати, агрофірми, агропромислові об'єднання, виробничі та науково-виробничі системи, їх роль у прискоренні впровадження науково-технічних досягнень та завдання на сучасному етапі розвитку ринкових відносин.

Розвиток особистих господарств населення в сучасний період.

Організаційно-економічні основи фермерських господарств.

Закон України “Про фермерське господарство”. Створення фермерського господарства. Розміри земельних ділянок фермерських господарств. Права і обов'язки фермерського господарства. Державна реєстрація фермерського

господарства. Державна підтримка фермерських господарств. Господарська діяльність фермерського господарства. Перспективи розвитку фермерських господарств.

Тема 3. Система ведення господарства.

Поняття системи ведення господарства.

Класифікація систем ведення господарства за регіональним рівнем (для країни, області, району, підприємств); за галузевим принципом (системи рослинництва, системи тваринництва, системи допоміжних і обслуговуючих виробників для підприємства); за технологічною ознакою (системи землеробства, системи удобрення, системи машин, системи оплати праці); за структурним принципом (виробнича, організаційна, соціальна структура підприємства).

Вимоги до системи ведення господарства. Порядок обґрунтування системи ведення господарства, системи рослинництва, системи тваринництва, системи допоміжних і обслуговуючих виробництв. Техніка, технологія і організація виробництва.

Система землеробства як технологічна основа системи рослинництва та її складові частини (елементи).

Система тваринництва та її елементи.

Обґрунтування розмірів допоміжних та обслуговуючих виробництв.

Тема 4. Організація використання земельних ресурсів та території аграрних формувань.

Земельні відносини та їх регулювання законодавчими актами України. Основні положення Земельного кодексу України.

Склад та цільове призначення земель України. Оренда землі, земельний податок і орендна плата за землю.

Землеустрій, його призначення та зміст.

Організація земельної території сільськогосподарського підприємства.

Склад земельних угідь підприємства, їх трансформація. Організація системи сівозмін підприємства. Поліпшення малоефективних земель. Заходи щодо боротьби з ерозією ґрунтів. Ґрунтозахисні заходи при організації території сільськогосподарських підприємств.

Тема 5. Організація і використання засобів виробництва в аграрних формуваннях

Види засобів виробництва в сільськогосподарських підприємствах. Оснащеність сільськогосподарських підприємств основними фондами та енергоресурсами.

Фізичне та моральне зношення основних засобів, їх амортизація. Норма амортизаційних відрахувань. Ліквідація (списання) і відтворення основних засобів.

Організаційно-економічні вимоги до формування в підприємствах системи машин. Визначення в підприємствах потреби в тракторах комбайнах та інших

сільськогосподарських машинах. Організація раціонального використання машинно-тракторного парку в сільськогосподарських підприємствах. Форми і методи використання техніки.

Організація внутрішньогосподарського транспорту. Визначення потреби в транспортних засобах.

Організація технічного обслуговування і ремонту машин. Планово-запобіжна система ремонтів і технічних обслуговувань машин. Організація зберігання сільськогосподарської техніки.

Організація нафтогосподарства і електрогосподарства в сільськогосподарських підприємствах.

Резерви підвищення ефективності використання техніки та інших засобів виробництва.

Планування потреби в оборотних засобах.

Тема 6. Організація і використання трудових ресурсів у аграрних формуваннях

Поняття і суть раціональної організації праці. Основні принципи і прогресивні форми організації праці.

Порядок формування витрат на оплату праці. Тарифна система, її призначення та складові частини.

Форми, види і системи оплати праці в сільськогосподарських підприємствах.

Натуральна оплата праці. Оплата праці найманих працівників у приватних формуваннях.

Тема 7. Планування виробництва в аграрних формуваннях

Сутність планування. Основні завдання, принципи і методи планування в аграрних формуваннях.

Особливості планування в умовах ринкових відносин. Система планування і види планів. Наукове прогнозування - основа розробки планів. Види прогнозів.

Система внутрішньогосподарського планування в аграрних формуваннях.

Перспективне, річне і оперативне планування.

Бізнес-планування та особливості розроблення бізнес-плану сільськогосподарського підприємства. Структура та зміст бізнес-плану, його основні функції.

Методика складання річного плану економічного і соціального розвитку підприємства. Планування розвитку рослинницьких і тваринницьких галузей; планування засобів виробництва, трудових ресурсів, показників ефективності виробництва.

Планування діяльності виробничих підрозділів підприємства, методика складання виробничих програм госпрозрахунковим підрозділам підприємства.

Система оперативних планів сільськогосподарських підприємств. Зміст і методика їх складання.

Контроль за виконанням планів підприємства та його підрозділів.

Тема 8. Основи раціональної організації виробництва в аграрних формуваннях.

Поняття, економічний зміст і значення спеціалізації сільськогосподарських підприємств.

Форми спеціалізації в сільському господарстві, види інтеграції.

Фактори, що визначають спеціалізацію аграрних формувань. Показники і рівень спеціалізації.

Галузі сільськогосподарських підприємств, їх раціональне поєднання. Принципи ефективного функціонування галузей. Методика планування галузевої структури господарства.

Виробничі типи сільськогосподарських підприємств, їх виділення за природно-економічними зонами України. та раціоналізація. Поглиблення спеціалізації на базі міжгосподарської кооперації та агропромислової інтеграції.

Економічна ефективність спеціалізації сільськогосподарських підприємств (головний та додаткові показники).

Раціональні розміри сільськогосподарських підприємств та їх виробничих підрозділів (показники). Фактори, що впливають на розміри сільськогосподарських підприємств та їх підрозділів. Методика обґрунтування раціональних розмірів сільськогосподарських підприємств.

Економічний механізм господарювання в аграрній сфері.

Внутрішньогосподарські відносини в сільськогосподарських підприємствах.

Організація матеріального стимулювання праці в сільськогосподарських підприємствах.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Організація галузей рослинництва, тваринництва, промислових виробництв та промислів

Тема 9. Організація рільництва.

Завдання і шляхи збільшення виробництва продукції рільництва. Спеціалізація рільництва.

Організація системи сівозмін і структури посівних площ. Раціональна організація земельної території підприємства відповідно до системи сівозмін.

Організаційно-економічна оцінка сільськогосподарських культур відповідно до призначення вироблюваної продукції. Економічна оцінка застосування інтенсивних технологій при виробництві продукції рослинництва.

Організаційно-економічне обґрунтування структури посівних площ і систем сівозмін в різних виробничих типах сільськогосподарських підприємств.

Тема 10. Організація кормовиробництва.

Поняття і принципи організації кормової бази. Система кормовиробництва – науково обґрунтований комплекс організаційно-економічних, технологічних заходів, спрямованих на створення міцної кормової бази, раціональне використання земельних угідь, удосконалення процесів заготівлі, зберігання, приготування і використання кормів.

Джерела надходження кормів та організаційно-економічні вимоги до їх складу. Види і групи кормів. Типи кормовиробництва і годівлі тварин.

Методика складання кормового плану, балансу кормів і зеленого конвеєра.

Організація польового кормовиробництва. Кормові сівозміни, їх організаційно-економічне обґрунтування, розміщення на території господарства.

Організація лукопасовищного господарства. Створення культурних сіножатей і пасовищ.

Особливості організації кормової бази на тваринницьких комплексах.

Організація контролю за якістю виробництва, заготівель, зберіганням і використанням кормів.

Тема 11. Організація овочівництва.

Особливості галузі овочівництва. Виробничі типи і розміри овочівницьких підприємств.

Організація овочівництва відкритого ґрунту. Зони вирощування овочів: приміські, глибинні, сировинні та зони, які історично склалися.

Організаційно-економічне обґрунтування структури посівних площ та овочевих сівозмін.

Організація основних виробничих процесів в овочівництві: посадки, збирання овочів.

Особливості організації та оплати праці в овочівництві.

Передовий досвід організації овочівництва та економічна ефективність виробництва овочів.

Організація овочівництва закритого ґрунту. Види культиваційних споруд у закритому ґрунті.

Методика розрахунку потреби в овочевій розсаді для відкритого і закритого ґрунту.

Особливості організації і оплати праці в овочівництві закритого ґрунту. Організація основних виробничих процесів у культиваційних спорудах.

Організація заготівлі, зберігання і переробки овочевої продукції.

Тема 12. Організація садівництва і виноградарства.

Особливості садівництва і виноградарства. Виробничі типи спеціалізованих садівницьких і виноградарських підприємств. Поєднання садівництва і виноградарства з іншими галузями сільського господарства. Раціональні розміри садів і виноградників в підприємствах.

Особливості організації промислового садівництва і виноградарства.

Організаційно-економічні вимоги до породного і сортового складу багаторічних насаджень. Організація території садів і виноградників.

Особливості організації оплати праці в садівництві. Організація основних виробничих процесів в садівництві.

Організація розсадників. Виробництво садивного матеріалу плодкових і ягідних культур.

Організація товарної обробки, зберігання, переробки і реалізації продукції садівництва і виноградарства. Визначення потреби сільськогосподарських

підприємств у фруктосховищах. Організація приймально-здавальних пунктів плодоовочевої продукції в сільськогосподарських підприємствах.

Тема 13. Організація скотарства.

Виробничі типи і розміри скотарських підприємств, комплексів і ферм різних виробничих напрямків. Поєднання скотарства з іншими галузями в підприємствах. Державна підтримка розвитку скотарства.

Внутрішньогалузева (технологічна) спеціалізація і міжгосподарське кооперування в скотарстві.

Особливості планування розвитку скотарства.

Система ведення галузі та способи утримання худоби: прив'язний, безприв'язний на глибокій підстилці, безприв'язно-боксовий.

Організація відтворення стада.

Організаційно-економічне обґрунтування структури та обороту стада. Рівномірні та сезонні отелення і надходження продукції.

Організація вирощування ремонтного молодняку, нетелів і корів-первісток.

Організація виробництва молока.

Види підприємств із виробництва молока. Організація потоково-цехової системи виробництва молока: цех сухостійних корів, цех отелення, цех роздоювання і осіменіння, цех виробництва молока. Організаційно-економічне обґрунтування поточності і ритмічності виробництва продукції скотарства.

Організація вирощування і відгодівлі молодняку. Заходи щодо організації відгодівлі молодняку підвищених вагових кондицій та їх державна підтримка. Строки реалізації, вік і жива маса тварин при реалізації на м'ясо.

Організація виробництва і реалізації продукції скотарства у підсобних господарствах промислових та інших підприємств, особистих господарствах населення та фермерських господарствах.

Тема 14. Організація свинарства.

Виробничі типи і розміри спеціалізованих свинарських підприємств, комплексів і ферм різних виробничих напрямків.

Внутрішньогалузева (технологічна) спеціалізація і міжгосподарське кооперування у свинарстві.

Особливості планування розвитку свинарства.

Відтворення стада. Структура і оборот стада свиней.

Організація утримання і годівлі основного стада. Організація відгодівлі свиней. Види відгодівлі, їх ефективність.

Особливості організації виробництва свинини на промисловій основі. Організаційно-економічне обґрунтування потоковості і ритмічності виробництва у галузі (розмірів спеціалізованих підприємств, комплексів, цехів технологічних груп тварин, обсягу виробництва продукції).

Особливості організації праці на свинарських фермах і комплексах.

Організація виробництва і реалізація продукції свинарства в підсобних господарствах промислових підприємств, особистих господарствах населення, фермерських господарствах.

Тема 15. Організація вівчарства.

Виробничі типи спеціалізованих вівчарських підприємств. Тонкорунне, напівтонкорунне і грубо вовнове вівчарство. Поєднання вівчарства з іншими галузями підприємств.

Внутрішньогалузева (технологічна) спеціалізація і міжгосподарське кооперування у вівчарстві. Спеціалізовані вівчарські ферми у сільськогосподарських підприємствах.

Раціональні розміри вівчарських ферм різних виробничих напрямів. Розміри отар овець.

Особливості планування галузі вівчарства. Організація відтворення стада овець за різних напрямів розвитку галузі та різних типів спеціалізованих підприємств. Оборот і структура стада. Планування виробництва продукції вівчарства.

Організація утримання овець. Способи утримання: пасовищне, пасовищно-стійлове, стійлово-табірне.

Організація відгодівлі і нагулу овець. Складання робочої програми відгодівлі і нагулу овець.

Тема 16. Організація птахівництва.

Птахівництво як комплексна галузь, що включає вирощування і утримання курей, качок, гусей, індиків.

Напрямки птахівництва підприємств. Виробничі типи спеціалізованих птахівницьких підприємств.

Внутрішньогалузева (технологічна) спеціалізація і міжгосподарське кооперування у птахівництві. Птахофабрики, міжгосподарські підприємства, виробничі об'єднання та інші форми організації виробництва продукції птахівництва. Спеціалізовані птахівницькі форми в сільськогосподарських підприємствах.

Раціональні розміри птахівницьких форм в сільськогосподарських підприємствах в залежності від їх спеціалізації. Раціональні розміри птахофабрик.

Особливості планування у птахівництві. Організація відтворення стада птиці на племінних і товарних підприємствах і фермах. Строки використання птиці. Кратність і строки комплектування стада. Структура стада на племінних і товарних формах.

Способи утримання птиці: підлогове, кліткове, вигульне та ін.

Організація промислового виробництва яєць, м'яса птиці.

Тема 17. Організація підсобних виробництв і промислів

Об'єктивна необхідність і передумови розвитку підсобних виробництв.

Мета і основні завдання організації підприємницької діяльності підсобних виробництв. Класифікація підсобних підприємств. Види та організаційні форми підсобної промислової діяльності сільськогосподарських підприємств. Принципи її організації та функціонування в підприємствах агропромислового комплексу України. Маркетингові дослідження, техніко-економічне обґрунтування

підсобних виробництв та промислів. Ефективність підприємницької діяльності підсобних промислових виробництв і промислів.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Наукові основи організації сільськогосподарського виробництва. Виробничий потенціал аграрних формувань, організація його використання та система планів														
Тема 1. Предмет, завдання і методи навчальної дисципліни “Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях”								4	2	2				4
Тема 2. Види підприємств і об’єднань, їх організаційно-економічні основи								4	2	2				4
Тема 3. Система ведення господарства														4
Тема 4. Організація використання земельних ресурсів та території аграрних формувань														4
Тема 5. Організація і використання засобів виробництва в аграрних формуваннях								4	2	2				4
Тема 6. Організація і використання трудових ресурсів в аграрних формуваннях														4
Тема 7. Планування виробництва в аграрних формуваннях														4
Тема 8. Основи раціональної організації														2

виробництва в аграрних формуваннях													
Разом за змістовим модулем 1								12	6	6			30
Змістовий модуль 2. Організація галузей рослинництва, тваринництва, промислових виробництв та промислів													
Тема 9. Організація рільництва													5
Тема 10. Організація кормовиробництва													5
Тема 11. Організація овочівництва													5
Тема 12. Організація садівництва і виноградарства													5
Тема 13. Організація скотарства													5
Тема 14. Організація свинарства													5
Тема 15. Організація вівчарства													5
Тема 16. Організація птахівництва													5
Тема 17. Організація промислових виробництв і промислів													4
Разом за змістовим модулем 2													44
Усього годин													60
Курсовий проект (робота) з _____				-	-	-					-	-	-
Усього годин													90

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення маржинального доходу на одиницю продукції (на 1га, на 1 гол. тварин) та беззбиткових обсягів виробництва сільськогосподарської продукції	2
2	Земельні угіддя підприємства, їх використання та поліпшення	2
3	Планування та програмування врожайності сільськогосподарських культур	2

4	Планування посівних площ і виробництва продукції рослинництва	2
5	Планування собівартості продукції рослинництва	2
6	Планування поголів'я та обсягів виробництва м'ясної продукції великої рогатої худоби	2
7	Планування виробництва та реалізації молока	2
8	Планування собівартості та обсягів реалізації продукції тваринництва	1

4. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання

1. Предмет і завдання “Організації і планування виробництва в аграрних формуваннях”.
2. Методи і прийоми дослідження організації виробництва.
3. Закони організації виробничої системи та принципи організації виробництва.
3. Системна концепція організації виробництва
4. Поняття, класифікація і зміст системи ведення господарства
5. Система рослинництва
6. Система тваринництва
7. Система ведення обслуговуючих і підсобних виробництв.
8. Види сільськогосподарських підприємств.
9. Організаційно-правові форми сільськогосподарських підприємств.
10. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств.
11. Організація використанні землі
12. Поняття і склад засобів виробництва. Амортизація основних засобів
13. Визначення потреби підприємства в тракторах і сільськогосподарських машинах та організація їх раціонального використання
14. Визначення потреби підприємства в транспортних засобах та організація їх раціонального використання
15. Організація технічного обслуговування, ремонту і зберігання машин
16. Сутність планування та його принципи
17. Методи планування.
18. Система планування та види планів підприємств
19. Організаційні структури планування
20. Сутність і процес стратегічного планування діяльності підприємства
21. Перспективне планування на підприємстві

22. Поточне планування на підприємстві.
23. Оперативне планування
24. Суть і зміст маркетингової програми сільськогосподарських підприємств.
25. Виробнича програма з тваринництва
26. Виробнича програма з рослинництва
27. Виробнича програма з промислових і обслуговуючих виробництв
28. Плануванню продуктивності тварин і птиці
29. Планування потреби в кормах.
30. Розрахунок витрат праці й чисельності працюючих. Планування фонду оплати праці.
31. Послідовність планування собівартості продукції (робіт, послуг)
32. Планування собівартості робіт (послуг) допоміжних виробництв
33. Планування собівартості продукції рослинництва
34. Планування собівартості продукції тваринництва
35. Планування собівартості продукції підсобних (промислових) виробництв
36. Суспільні форми організації виробництва
37. Розміри сільськогосподарських підприємств
38. Спеціалізація і поєднання галузей сільськогосподарських підприємств
39. Організація кормовиробництва.
40. Організація рільництва.
41. Організація овочівництва.
42. Організація садівництва і виноградарства.
43. Організація скотарства.
44. Організація свинарства.
45. Організація вівчарства.
46. Організація птахівництва.
47. Організація підсобних виробництв і промислів.
48. Організація свинарства.
49. Організація вівчарства.
50. Організація птахівництва.
51. Організація підсобних виробництв і промислів.

Тести для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Які основні елементи включає процес виробництва?

1	продуктивні сили та виробничі відносини;
2	люди і засоби виробництва, засоби праці;
3	праця, предмети праці, засоби праці;
4	засоби праці, предмети праці, засоби виробництва.

2. Що є предметом науки організації сільськогосподарського виробництва?

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)

3. Який метод використовують в організації с-г. виробництва для порівняння показників підприємства?

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

4. Які методи використовують в організації с-г. виробництва для вивчення масових явищ?

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

5. Сформулюйте поняття сільськогосподарського підприємства.

1	самостійний господарюючий статутний суб'єкт, який має права юридичної особи і здійснює виробничу, науково-дослідну та комерційну діяльність з метою одержання прибутку;
2	статутний суб'єкт, який здійснює виробничу і науково-дослідну діяльність з метою одержання прибутку;
3	статутний суб'єкт, який здійснює науково-дослідну і комерційну діяльність з метою одержання прибутку;
4	статутний суб'єкт, який здійснює науково-дослідну діяльність з метою одержання прибутку.

6. Які види сільськогосподарських підприємств є в Україні?

1	колективні сільськогосподарські підприємства;
2	приватні підприємства;
3	кооперативи і фермерські господарства;
4	приватні підприємства, селянські (фермерські) господарства, господарські товариства, сільськогосподарські кооперативи та ін.

7. Які можуть бути розміри селянських (фермерських) господарств у відповідності з чинним законодавством?

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)

8. Назвіть форми господарських товариств.

1	акціонерні, з обмеженою відповідальністю, з додатковою відповідальністю, кооперативи;
2	акціонерні, з обмеженою відповідальністю, з додатковою відповідальністю, командитні;
3	командитні, акціонерні;
4	з обмеженою відповідальністю, з додатковою відповідальністю.

9. Розставити у відповідності до понять наступні визначення:

А Консорціум	1. об'єднання підприємств, наукових організацій, банків на основі повної фінансової залежності від одного або групи підприємств.
Б Концерн	2. договірне об'єднання відносин групи підприємств, господарств, організацій, орендарів, які здійснюють виробництво, переробку та зберігання певних видів продукції на основі передового досвіду на принципах госпрозрахунку;
В Асоціація	3. форма акціонерного володіння капіталом, при якій головна компанія володіє контрольним пакетом акцій дочірніх компаній, об'єднаних у єдину структуру і забезпечує собі управління і контроль за всіма підприємствами;
С Холдинг	4. об'єднання засноване на кооперації аграрних і промислових підприємств та банків з метою спільної діяльності.

10. Які основні ланки системи ведення господарства в сільськогосподарських підприємствах?

1	система сівозмін і структури посівних площ;
2	система рослинництва, система тваринництва, система допоміжних і обслуговуючих виробництв;
3	система організації і оплати праці;
4	система сівозмін і система машин.

11. Що є технологічною основою системи рослинництва?

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)

12. Сукупність яких заходів складає основу системи тваринництва?

1	організаційних виробничих, зооветеринарних;
2	технічних, зооветеринарних, організаційно-економічних;
3	зооветеринарних, організаційних;
4	виробничих, зооветеринарних.

13. Які фактори враховують при розробленні і введенні сівозмін в сільськогосподарському підприємстві?

1	кількість працівників, кількість населених пунктів, земельну площу підприємства;
2	структуру посівних площ, кількість поголів'я худоби;
3	структуру посівних площ, рельєф території господарства, кількість працівників;
4	структуру посівних площ, наявність ґрунтових відмінностей, складність рельєфу, кількість населених пунктів, ферм та їх розміщення на території господарства.

14. Питома вага ріллі у загальній земельній площі це-

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)

15. Методика визначення раціонального розміру сільськогосподарського підприємства

1	спочатку визначають раціональні розміри виробничих підрозділів у рослинництві, потім вивчають розміри передових підприємств і планують раціональні розміри підприємства;
2	спочатку визначають раціональні розміри виробничих підрозділів у тваринництві, потім вивчають розміри передових підприємств і планують раціональні розміри підприємства;
3	спочатку аналізують розміри підприємств, потім вивчають розміри передових підприємств, планують раціональні розміри виробничих підрозділів і визначають раціональні розміри підприємства;
4	спочатку вивчають розміри передових підприємств і на основі цього планують раціональні розміри підприємства.

16. На основі яких даних визначають потребу підприємства в тракторах та їх використання протягом року?

1	на основі земельної площі підприємства;
2	на основі посівних площ сільськогосподарських культур;
3	на основі строків виконання окремих робіт;

4	на основі обсягу механізованих робіт, норм виробітку, строків виконання, коефіцієнта змінності, коефіцієнта готовності тракторного парку.
---	---

17. Розставити у відповідності до понять наступні визначення:

А капіталозброєність	1. вартість основних фондів в розрахунку на 100 га земельних угідь;
Б капіталовіддача	2. вартість основних фондів в розрахунку на 1 середньорічного працівника;
В капіталомісткість	3. вартість валової продукції в розрахунку на одну гривню основних фондів;
Г капіталоснащеність	4. вартість основних фондів в розрахунку на 1 гривню валової продукції.

18. Грошова міра фізичного і морального зносу основних засобів це-

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

19. Норма амортизаційних відрахувань залежить від:

1	нормативного строку використання основного засобу;
2	вартості основного засобу, нормативного строку використання, ліквідної вартості;
3	вартості основного засобу;
4	нормативного строку використання основного засобу, вартості основного засобу.

20. Потребу в автомобілях визначають за

1	обсягом робіт;
2	за ппном-графіком перевезень;
3	вантажоборотом;
4	кількістю перевезених вантажів, відстанню їх перевезення, строками виконання робіт, змінною продуктивністю однієї машини.

21. Основні засоби оцінюють за

1	первісною, залишковою, відновною вартістю;
2	ліквідною та балансовою вартістю;
3	балансовою та залишковою;
4	балансовою та первісною.

22. На основі яких даних розраховують потребу в середньорічних працівниках для сільськогосподарського підприємства?

1	потребу в середньорічних працівниках розраховують на основі даних про кількість працівників на початок і кінець року;
2	потребу в середньорічних працівниках розраховують на основі кількості працівників по місяцях року;
3	потребу в середньорічних працівниках розраховують на основі кількості працівників на початок року;
4	потребу в середньорічних працівниках розраховують на основі планових затрат праці і річного фонду робочого часу одного середньорічного працівника.

23. Яка система оплати праці є основою організації оплати праці на підприємствах?

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

24. Де відображається потреба в трудових ресурсах та їх наявність ?

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)

25. Які є методи планування?

1	балансовий і нормативний методи;
2	балансовий і розрахунково-конструктивний методи;
3	балансовий, розрахунково-конструктивний, нормативний, програмно-цільовий, економіко-математичні;
4	балансовий і програмно-цільовий.

26. Розставити у відповідності до видів планування наступні види планів

А оперативне	1. річний план економічного і соціального розвитку підприємства;
Б поточне	2. бізнес план;
В перспективне	3. плани наряди, місячні (декадні), квартальні плани у тваринництві, робочі плани за періодами виконання робіт у рослинництві;

27. Які види планування виділяють за змістом планових рішень?

1	індикативне, директивне;
2	стратегічне, тактичне, оперативне;
3	оперативне, стратегічне, директивне;
4	упорядковане, перехідне, тактичне.

28. Зосередження господарської діяльності с.-г. підприємства на виробництві певних видів (виду) продукції.

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь одним словом)

29. Які форми спеціалізації мають місце в сільському господарстві?

1	загальногосподарська і внутрішньогосподарська;
2	зональна і внутрішньогосподарська;
3	територіальна і внутрішньогосподарська;
4	зональна, внутрішньогалузева, внутрішньогосподарська, загальногосподарська.

30. Головним показником спеціалізації сільськогосподарського виробництва є

(у бланку відповідей впишіть вірну відповідь)

31. Маржинальний дохід – це:

(у бланку відповідей впишіть формулу)

32. За рівнем економічних зв'язків інтеграція є:

1	горизонтальна, міжгосподарська, змішана;
2	горизонтальна, вертикальна, змішана;
3	вертикальна, міжгосподарська, паралельна;
4	змішана, внутрігосподарська, міжгосподарська.

33. За економічним значенням і обсягами виробництва галузі поділяють на:

1	рослинництво, тваринництво;
---	-----------------------------

2	товарна галузь, нетоварна галузь, підсобна галузь;
3	головна, додаткова, підсобна;
4	товарна, додаткова, допоміжна.

34. Які показники економічної ефективності інтенсивних технологій виробництва в рослинницьких галузях?

1	урожайність сільськогосподарських культур, затрати праці на одиницю площі культури;
2	затрати праці і коштів на одиницю площі культури;
3	прямі затрати на одиницю площі, собівартість продукції, рівень рентабельності виробництва продукції;
4	урожайність сільськогосподарських культур, окупність додаткових затрат, річний економічний ефект від запровадження інтенсивної технології, собівартість 1 ц продукції, рівень рентабельності виробництва продукції.

35. Назвіть принципи раціональної організації виробничих процесів у рослинництві

1	пропорційність, узгодженість, рівномірність, безперервність, запасу виробничих ресурсів, стандартизації;
2	потоковість, узгодженість, рівномірність, безперервність, запасу виробничих ресурсів, стандартизації;
3	потоковість, узгодженість, рівномірність, безперервність, пропорційність, ритмічність, ефективності;
4	узгодженість, рівномірність, безперервність, запасу виробничих ресурсів, стандартизації, контролю.

36. Визначити беззбитковий обсяг виробництва озимої пшениці за умов: валове виробництво продукції – 25000 ц; виробничі витрати всього – 550 тис. грн.; питома вага постійних витрат – 30 %; ціна реалізації 1 ц – 120 грн.; собівартість 1 ц реалізованої продукції – 75 грн.

(у бланку відповідей впишіть відповідь)

37. Визначити планову урожайність кукурудзи на зерно за умов: посівна площа в попередні роки: 100, 110, 95 га; урожайність кукурудзи на зерно в попередні 3 роки 60, 65, 64 ц/га; можлива прибавка урожайності – 4,5 ц/га.

(у бланку відповідей впишіть відповідь)

38. Визначити планову посівну площу озимої пшениці за умов: планова урожайність 55 ц/га; норма висіву 200 кг/га; планове використання зерна: продаж заготівельним організаціям – 2800 т, продаж працівникам підприємства – 300 т, на годівлю худоби – 700 т, оплата за оренду землі – 80 т, інші витрати – 60 т (без насінневого фонду).

(у бланку відповідей впишіть відповідь)

39. Яку прибавку урожайності озимої пшениці можна одержати, якщо: збільшити внесення калію на 55 кг/га; вміст діючої речовини у добриві 10%; коефіцієнт використання діючої речовини 0,75; винос калію з 1 т урожаю 25 кг.

(у бланку відповідей впишіть відповідь)

40. Перелічіть статті витрат при плануванні собівартості продукції рослинництва

1	оплата праці з відрахуваннями на соціальне страхування, насіння, добрива, утримання основних засобів, організація виробництва;
2	оплата праці з відрахуваннями на соціальне страхування, насіння, добрива, роботи і послуги, інші витрати, страхові платежі, організація виробництва, засоби захисту рослин;
3	оплата праці, відрахування на соціальні заходи, насіння, добрива, засоби захисту рослин, утримання основних засобів, роботи і послуги, інші витрати, витрати на управління і обслуговування виробництва;
4	оплата праці, відрахування на соціальне страхування, насіння, добрива, засоби захисту рослин, страхові платежі, роботи і послуги, управління і обслуговування виробництва.

41. Ефективність кормових культур визначають за показниками:

1	вихід кормових одиниць і перетравного протеїну з 1 га, затрати праці на 1 ц к.од. і перетравного протеїну, собівартість 1 ц к. од. і перетравного протеїну, вартість валової продукції на 1 га, чистий доход на 1 га, урожайність культур;
2	собівартість 1 ц к. од. і перетравного протеїну, вартість валової продукції на 1 га, чистий доход на 1 га;
3	вихід кормових одиниць і перетравного протеїну з 1 га;
4	затрати праці на 1 ц к.од. і перетравного протеїну, собівартість 1 ц к. од. і перетравного протеїну.

42. Оцінка рівня кормовиробництва здійснюється за показниками:

1	загальна кількість заготовлених кормів у натурі за видами і в кормових одиницях, кількість заготовлених кормів на 1 га сільськогосподарських угідь і на 1 умовну голову;
2	загальна кількість кормів та вміст у них перетравного протеїну і вітамінів;
3	вихід кормових одиниць та перетравного протеїну;
4	кількість заготовлених кормів на 1 га сільськогосподарських угідь і на 1 умовну голову.

43. Розрізняють такі зони вирощування овочів:

1	приміська, галузева, сировинна, північна, південна;
2	приміська, сировинна, глибинна, історична, насінницькі господарства;
3	сировинна, приміська, глибинна, внутрішньогосподарська, насінницькі господарства;
4	Степ, Лісостеп, Полісся.

44. Основні особливості галузі овочівництва:

1	низька транспортабельність продукції, великий асортимент продукції, утруднена механізація окремих виробничих процесів; значні затрати ручної праці; потреба в працівниках певної спеціалізації;
2	утруднена механізація і значні затрати ручної праці;
3	розміщення виробництва на невеликих площах;

4	поділ галузі на овочівництво закритого і відкритого ґрунту.
---	---

45. З урахуванням цільового призначення продукції склалися такі типи садівницьких господарств:

1	з комбінованим використанням плодів і ягід, розміщені в зонах великих міст і промислових центрів, розміщені в зонах плодопереробних заводів.
2	плодово-ягідні, виноградарські;
3	плодоконсервні, плодорозсадницькі;
4	виноградарсько-садівницькі, плодови.

46. Кількість працюючих у садівництві й виноградарстві визначають

1	за нормами навантаження площі багаторічних насаджень на одного працівника;
2	за загальною площею багаторічних насаджень;
3	за кількістю вирощеної продукції;
4	за загальними затратами праці на окремі виробничі процеси.

47. Назвіть статті витрат при плануванні собівартості продукції тваринництва.

1	оплата праці з відрахуваннями на соціальне страхування, корми, засоби захисту тварин, страхові платежі, утримання основних засобів, інші витрати;
2	оплата праці з відрахуваннями на соціальне страхування, корми, засоби захисту тварин, страхові платежі, роботи і послуги, організація виробництва;
3	оплата праці з відрахуваннями на соціальне страхування, корми, засоби захисту тварин, роботи і послуги, утримання основних засобів, інші витрати, управління і обслуговування виробництва;
4	оплата праці, відрахування на соціальні заходи, корми, засоби захисту тварин, роботи і послуги, утримання основних засобів, інші витрати, управління і обслуговування виробництва.

48. Визначити надій молока за лактацію за умов: поголів'я корів 95 гол; % надою молока за лактацію 15,2; плановий надій молока – 5500 кг. т, оплата за оренду землі – 80 т, інші витрати – 60 т.

(у бланку відповідей впишіть відповідь)

49. Визначити суму грошових надходжень від реалізації молока за умов: вироблено молока – 1500 ц; рівень товарності молока – 90 %; жирність базисна – 3,6 %; жирність фактична – 3,9 %; ціна реалізації 1 ц молока – 800 грн.

(у бланку відповідей впишіть відповідь)

50. Розставити у відповідності до виробничих напрямів скотарства наступні відсотки корів у структурі стада:

А. Молочний напрям	1. до 35 %.
В. Молочно-м'ясний напрям	2. 35–45%
С. М'ясо-молочний напрям	3. 45–55%
Д. М'ясний напрям	4. понад 55%

51. Розставити у відповідності до одиниць тваринницької продукції наступні витрати кормів на їх виробництво (ц к.од.) :

А. 1 ц м'яса бройлерів	1. 1,1...1,5
В. 1 ц яловичини	2. 2,5...3,5
С. 1 ц вовни	3. 7,5...9,5
Д. 1 ц молока	4. 120...140

52. Розставити у відповідності до маток тварин наступні періоди тільності, поросності та кітності (місяці):

А. Корови	1. 4 міс.
В. Свиноматки	2. 6 міс.
С. Вівцематки	3. 9 міс.

53. Як обґрунтовують рівень продуктивності тварин в річних планах підприємств?

1	аналізують досягнутий рівень продуктивності тварин і планують його на перспективу;
2	визначають рівень продуктивності тварин на основі планового рівня годівлі худоби;
3	визначають рівень продуктивності методом екстраполяції;
4	рівень продуктивності тварин обґрунтовують на основі даних його аналізу та з урахуванням підвищення рівня годівлі, поліпшення племінної роботи, запровадження інтенсивних технологій виробництва та прогресивних форм організації праці на фермах.

54. Визначити річний приріст живої маси за умов: середньорічне поголів'я 150 гол.; середньодобовий приріст 500г.

(у бланку відповідей впишіть відповідь)

55. Структура стада є

1	фактична
2	фактична, раціональна, планова
3	оптимальна, фактична
4	фактична, прогнозована

56. За якими показниками здійснюється оцінка ефективності систем тваринництва і способів утримання поголів'я:

1	вихід продукції на 1 фізичну і 1 умовну голову, витрати на 1 фізичну і 1 умовну голову, вихід валової продукції тваринництва на 1 грн. витрат;
2	вихід валової продукції тваринництва на 1 грн. витрат;
3	вихід валової продукції на 1 люд-год;
4	продуктивність тварин, собівартість продукції, рівень рентабельності галузей тваринництва.

57. Валовий настриг вовни визначають

1	за продуктивністю та чисельністю кожної групи овець;
2	за віком овець та кількістю стрижок;
3	за кількістю стрижок;
4	за валовим настригом вовни від кожної групи.

58. Яким буває відтворення стада?

1	звичайне, розширене, звужене, раціональне;
2	просте, розширене, звужене;
3	просте, раціональне;
4	планове, фактичне, раціональне.

59. Птахівницькі господарства залежно від виду вироблюваної продукції можуть мати такі виробничі напрямки:

1	яйцевий, яйцево- м'ясний, м'ясний, племінний;
2	яйцевий, яйцево м'ясний;
3	м'ясний, племінний;
4	м'ясний, племінний, інкубаторський.

60. Виробництво яєць по місяцях і кварталах року розраховують на основі даних

1	про поголів'я курей-несучок по місяцях та їх річної продуктивності з урахуванням віку та сезонності;
2	про поголів'я курей-несучок по місяцях та їх річної продуктивності;
3	про середньорічне поголів'я курей-несучок їх річної продуктивності;
4	про рівень товарності виробництва яєць.

5. Методи навчання.

Сучасні вимоги до підготовки менеджерів передбачають здобуття основних практичних вмінь та навичок.

Для активізації процесу навчання студентів в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

- на *лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

- на *семінарських (практичних)* заняттях впроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; презентації; аналіз конкретної ситуації; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Планування занять передбачає створення передумов для реалізації таких методологічних принципів навчального процесу:

- *інтенсивне використання самостійної роботи студента* (підготовчий етап до роботи над ситуаційним завданням, пошук матеріалу для виконання

аналітичних та аналітично-ситуаційних задач, складання індивідуального алгоритму прийняття управлінського рішення, самооцінювання управлінських якостей та здібностей тощо);

- використання методу конкретної ситуації з метою *пояснення нових теоретичних положень теми*;

- *дотримання жорсткого регламенту*: визначення часу на індивідуальну роботу, на обговорення та прийняття групового рішення, на представлення групового варіанту вирішення проблеми, на дискусію;

- *дотримання умов недостатньої визначеності*. Оскільки управлінські рішення приймаються в умовах дефіциту об'єктивної інформації, необхідно навчати майбутніх менеджерів „діяти за обставинами”;

- *активна підтримка внутрішньогрупової взаємодії* студентів, залучення до обговорення пасивних студентів, зняття напруження у відношеннях між емоційними й амбіційними членами групи;

- *впровадження принципу прямого звертання*: активізація й залучення до обговорення за допомогою запитань: „Як би ви вчинили в такому випадку (в ролі керівника підприємства, власника, співробітника)? Що ви думаєте з приводу такої ситуації....? Чи зустрічались ви з подібними ситуаціями?”

6. Форми контролю

Видами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента (слухача) до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля дисципліни. Вона має визначити рівень знань студента з програмного матеріалу змістового модуля, отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи. Проміжна атестації проводиться у вигляді письмової контрольної роботи з відкритими запитаннями, задачами і тестовими завданнями.

Засвоєння студентом програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумкова атестація включає семестрову атестацію студента, яка для студентів ОС «Бакалавр» напряму «менеджмент» з навчальної дисципліни «Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях» проводиться у формі іспиту.

Екзамен – це форма підсумкової атестації засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни «Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях» за семестр.

Студенти зобов'язані складати екзамени відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

Зміст екзамену визначається робочою навчальною програмою дисципліни «Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях».

До складання екзамену з дисципліни «Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях» студент допускається, якщо з цієї дисципліни ним повністю виконані всі види робіт, передбачені робочим навчальним планом та робочою навчальною програмою, а **його рейтинг з навчальної роботи з цієї дисципліни становить не менше, ніж 42 бали (60 балів $\times$ 0,7 = 42 бали).**

Студенти, які в поточному семестрі мали пропуски занять і до початку екзаменаційної сесії не засвоїли матеріал пропущених тем і розділів змістових модулів навчальної дисципліни «Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях» на додаткових заняттях, **до семестрової атестації з даної дисципліни не допускаються.**

Екзамени для студентів проводяться у **письмовій формі за екзаменаційними білетами** у яких передбачається комбінація з екзаменаційних запитань і тестових завдань різних типів (відкритих; закритих: вибіркових, на відповідність).

Після завершення проведення письмового екзамену за результатами відповідей на екзаменаційний білет обов'язково проводиться співбесіда двома науково-педагогічними (педагогічними) працівниками, які проводили підсумкову атестацію, із студентом, після якої визначається остаточна оцінка за складання екзамену – рейтинг студента (слухача) з атестації **R_{AT}** (не більше 30 балів).

Серед видів контролю за рівневою ознакою (кафедральний, факультетський, ректорський та міністерський) виділяють самоконтроль.

Самоконтроль при вивченні дисципліни «Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях» призначений для самооцінки студентами якості засвоєння навчального матеріалу. З цією метою у робочій програмі навчальної дисципліни передбачаються питання для самоконтролю.

7. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6.

Бали, які характеризують успішність студента по навчальній дисципліні «Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях», набираються ним протягом всього періоду навчання за вивчення окремих тем та виконання окремих видів робіт (таблиця 1).

Таблиця 1

Бали, які характеризують успішність студента по навчальній дисципліні «Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях»

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи R _{НР}	Рейтинг з додаткової роботи	Рейтинг штрафний R _{ШТР}	Підсумкова атестація (екзамен)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2					

			R _{ДР}			
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Бали, які характеризують успішність студента з модульної контрольної роботи по вивченню окремих тем навчальної дисципліни, набираються ним за виконання поставлених завдань.

Після проведення проміжних атестацій з усіх змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок визначається рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ (не більше 70 балів) за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{ДИС}}, \quad (1)$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{ДИС} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{ЗМ} = \dots = K^{(n)}_{ЗМ}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ})}{n} \quad (2)$$

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Рейтинг студента з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

На заліку, що проводиться методом тестування, рейтинг студента з атестації $R_{АТ}$ (не більше 30 балів) визначається за формулою

$$R_{AT} = \frac{\dots}{K_{заг}} \cdot 30, \quad (3)$$

де $K_{прав}$ – кількість правильних елементів у бланку відповідей студента;

$K_{заг}$ – загальна кількість елементів у бланку еталонних відповідей.

Рейтинг студента (слухача) з атестації округлюється до цілого числа.

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни «Організація та планування виробництва в аграрних формуваннях» $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів):

$$R_{дис} = R_{НР} + R_{AT} \quad (4)$$

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни у балах (так же й рейтинги з виконання інших видів навчальної роботи) переводиться у національні оцінки “Відмінно”, “Добре”, “Задовільно”, “Незадовільно” та оцінки ЄКТС «А», «В», «С», «D», «Е», «FХ», «F» згідно з табл. 2.

Результати складання заліків оцінюються за національною двобальною шкалою: “Зараховано” чи “Не зараховано” та відповідними оцінками ЄКТС. **Щоб одержати оцінку “Зараховано”, рейтинг студента із засвоєння дисципліни (чи виконання іншого виду навчальної роботи) має становити не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.**

Оцінка “Відмінно” виставляється студенту (слухачу), який систематично працював протягом семестру, показав під час екзамену різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вміє успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв’язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка “Добре” виставляється студенту, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поповнення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.

Таблиця 2

Співвідношення між національними та ЄКТС оцінками і рейтингом студента

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Процент студентів, які досягають відповідної оцінки в Європейських університетах	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студента, бали

Відмінно	A	10	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	25	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	C	30	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74 – 81
Задовільно	D	25	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64 – 73
	E	10	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	FX	–	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35 – 59
	F	–	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01 – 34

Оцінка “Задовільно” виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених похибок під керівництвом науково-педагогічного працівника.

Оцінка “Незадовільно” виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

Студенту можуть виставлятися такі оцінки ЄКТС:

- «A» (відмінно) – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок;
- «B» (дуже добре) – вище середнього рівня з кількома помилками;
- «C» (добре) – у загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок;
- «D» (задовільно) – непогано, але зі значною кількістю недоліків;
- «E» (достатньо) – виконання задовольняє мінімальні критерії;
- «FX» (незадовільно) – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку;

- «F» (незадовільно) – необхідна серйозна подальша робота над вивченням матеріалу.

8. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях», 2017 р.

2. Організація і планування сільськогосподарського виробництва. Практикум / За ред. Л. Я.Зрібняка і М.М. Ільчука - К.: НІЧЛАВА, 2004. - 308 с.

3. Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях / За ред. М.М.Ільчука, І.А.Коновала // Навчальний посібник.-2013.-55с.

9. Рекомендована література

Основна

1. Організація і планування сільськогосподарського виробництва: Підручник /За ред. М.М. Ільчука , Л.Я.Зрібняка,. - Вінниця: Нова книга, 2009. - 456 с.

2. Земельний кодекс України // Голос України. - 2001. - № 217-218.

3. Конституція України // Голос України.- 1996.-13 липня.

4. Господарський кодекс України // Голос України.- 2003.-14 березня.

5. Закон України “Про господарські товариства”// Голос України.-1991.- 11 жовтня.

6. Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки // Голос України .-1999.- 7 грудня.

7. Закон України “Про сільськогосподарську кооперацію» // Голос України. - 1997. – 13 серпня.

8. Закон України “Про фермерське господарство” // Голос України. - 2003. – 29 липня.

9.Закон України “Про особисте селянське господарство” // Голос України.- 2003-19 червня.

10. Указ Президента України “Про заходи щодо забезпечення формування та функціонування аграрного ринку” // Урядовий кур’єр.-2000.-8 червня.

11. Організація сільськогосподарського виробництва / За ред.Г.С.Тарасенко, Л. Я. Зрібняка, М.М.Ільчука - К.: Освіта, 2000. - 448 с.

12. Організація і планування сільськогосподарського виробництва. Практикум / За ред. Л. Я.Зрібняка і М.М. Ільчука - К.: НІЧЛАВА, 2004. - 308 с.

13. Дробот В.І. та ін. Бізнес-план розвитку сільськогосподарського підприємства// В.І.Дробот, В.П. Мартьянов, М.Ф.Соловійов, А.В.Токар: Навчальний посібник.-К.: Мета, 2003.-336 с.

14. Економічний довідник аграрника / За ред. Ю.Я.Лузана, П.Т.Саблука.-К.: Преса України, 2003.-800с.

15. Організація аграрного виробництва і бізнесу. Підручник. / Азізов С.П. , Канівський П.К. / За ред. С.П. Азізова.- К.: “Фенікс”, 2006.- 790 с.

16. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві: Підручник.-КНЕУ, 2004.-550с.

17. Формування ринку землі в Україні.- К.: Урожай, 2002.- 277с.
18. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу. Навчальний посібник./ Бідзюра І.П., Збарський В.К., Ільчук М.М. – К.: Вища освіта.-2001.- 320с.
19. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу. Навчальний посібник./ Ільчук М.М. Збарський В.К., Іщенко Т.Д./За ред. М.М. Ільчука – К.: Вища освіта.-2002.-398с.
20. Організація і планування сільськогосподарського виробництва. Навчальний посібник. /За ред. Л.Я Зрібняка і М.М. Ільчука.- К.: ЗАТ “Броварська друкарня”, 2004.-101с.
21. Організація сільськогосподарського виробництва. Навчальний посібник /За ред.. О.Ю.Єрмакова.–К.: НАУ, 2007.–247 с.
22. Організація і планування сільськогосподарського виробництва: Підручник /За ред. М.М. Ільчука , Л.Я.Зрібняка,. - Вінниця: Нова книга, 2009.– 455с.
23. Горелов Д.О. Організація виробництва: Конспект лекцій. — Х.: ХНАДУ, 2012. — 544 с.
24. Грещка Г.М. Організація виробництва: Конспект лекцій - Харків: ХНАМГ, 2009. - 197 с.
25. Організація виробництва. Навчальний посібник / Г.Є. Мазнєв, С. М. Калініченко, І.С.Щербакова, О.В. Грідін – Х.: Майдан, 2013. –604 с.
26. Організація виробництва та планування діяльності на підприємствах АПК. Навчальний посібник / В. М. Петров / Харк. нац. аграр. ун-т. – Х.: Майдан, 2016. – 362 с.

Допоміжна

1. Бурачек І.В. Основні напрями розвитку виробничих кооперативів у сільському господарстві /І.В. Бурачек // Економіка АПК - 2006 - № 9.
2. Величко І.М. Основні принципи функціонування сільськогосподарських виробничих кооперативів /І.М. Величко // Економіка АПК - 2006 - № 8.
3. Вихрущ В.П. Економіка нових форм господарювання. /В.П. Вихрущ, І.В. Типчак-Бучач, 2004. - 120 с.
4. Гайдучський П. Реформування та розвиток аграрного сектора економіки України. / За ред. Павла Гайдучького та Романа Шмідта. - К.: Міністерство аграрної політики України, 2001. - 157 с.
5. Доманчук Д.П. Розвиток конкурентноздатних агро формувань в умовах ринку /Д.П. Доманчук, С.Д. Лучик // Вісник аграрної науки. - 2005. - № 12. - С. 3-7.
6. Амосов А.Ю. Чинники стійкості розвитку фермерського виробництва /Ю.А.Амосов // АгроСвіт. - 2008.- № 9. - С. 5-8.
7. Вольська В.В. Мотивація праці в фермерських господарствах /В.В.Вольська // "Аграрний форум - 2006". - 2006. - № 9. - С. 207.
8. Голяка І. Раціональні розміри фермерських господарств /І. Голяка // Тваринництво України. - 1993. - № 3. - С. 29-31.

9. Горлачук В. Проблеми збереження родючості ґрунтів фермерських господарств /В. Горлачук // Економіка України , - 2007. - № 3. - С. 74-79. Господарський кодекс України від 16 січня 2003. - Київ.: Атіка.-2003.
10. Губарик О.М. Методичні підходи до визначення раціональних розмірів і структури виробничого потенціалу фермерських господарств /О.М. Губарик // Держава і регіони. Серія. Економіка та підприємництво. - 2007. - № 12. - С. 88-90.
11. Губарик О.М. Ринкові фактори ефективного розвитку фермерських господарств /О.М. Губарик // Економіка і держава. - 2006. - № 10. - С. 46-48.
12. Домаскіна М.А. Проблеми кредитування фермерських господарств /М.А. Домаскіна // Вісник аграрної науки Причорномор'я . - 2009. - № 1 (29). - С. 82-88.
13. Дорошенко Л.В. Рівень концентрації фермерських господарств при спільному використанні техніки / Л.В. Дорошенко // Вісник аграрної науки Причорномор'я . - 2008. - № 28. -С. 30-35
14. Дубініна М.В. Наукові основи розвитку фермерських господарств /М.В. Дубініна // Вісник аграрної науки Причорномор'я. - 2006. - № 1 (33). - С. 37-42.
15. Єрмолаєнко В. Майнове становище фермерського господарства як суб'єкта аграрно-промислових правовідносин / В. Єрмолаєнко // Підприємництво, господарство і право. - 2007. -№ 11. - С. 59-62.
16. Канінський П.К. Спеціалізація фермерських господарств зони Лісостепу /П.К. Канінський // Економіка АПК. - 2005. - № 9. - С. 19-23.
17. Колокольчикова І.В. Інвестиційне забезпечення фермерських господарств /І.В. Колокольчикова // Економіка АПК. - 2005. - № 2. - С. 69-72.
18. Комісар С.Б. Державне сприяння розвитку фермерських господарств /С.Б. Комісар // "Аграрний форум - 2006".- 2006. - № 9. - С. 191.
19. Антипова Л. І. Оренда землі з погляду породжуваних нею відносин / Л. І. Антипова // Економіка АПК. - 2010. - № 3. - С. 3-6.
20. Антипова Л. І. Залучення зарубіжного досвіду організації земельно-орендних відносин / Л. І. Антипова // Економіка АПК. - 2007. - № 1. - С. 147-154.
21. Бойко П. Оптимізація сівозмін Лісостепу України / П. Бойко // Агроексперт. - 2010.- № 3. - С. 18-21.
22. Жук О. П. Економіко-математична модель оптимізації використання та охорони орних земель / О. П. Жук // Землеустрій і кадастр. - 2007. - № 4. - С.58-63.
23. Зіновчук Н. В. Реалії та перспективи сталого використання земельних ресурсів в Україні / Н. В. Зіновчук // Економіка АПК. - 2010. - № 4. - С. 177-179.
24. Копитник М. В. Удосконалення економічного механізму ефективного використання земельних ресурсів / М. В. Копитник // Економіка АПК. - 2006. - № 9. - С. 87-91.
25. Галепа Т.В. Особливості формування джерел відтворення основних засобів /Т.В. Галепа // Економіка АПК.- 2006.- № 9.
26. Данилів Б.В. Амортизаційна політика в сільському господарстві: вплив на відтворення основних засобів /Б.В. Данилів // Економіка України. - 2007. - №6.

27. Бортник В. А. Демографічні проблеми формування кадрового потенціалу аграрних підприємств / В. А. Бортник // Економіка АПК. - 2009. - № 1. - С.136.
28. Бондар В. В. Умови праці в сільському господарстві: стан і шляхи поліпшення / В. В. Бондар // Економіка АПК. - 2005. - № 2. - С.112.
29. Герчанівська С. В. Проблеми працевлаштування молоді в сільськогосподарських підприємствах / С. В. Герчанівська // Економіка АПК. - 2010. - № 3. - С.90-92.
30. Бражавська Г. М. Техніко-технологічне забезпечення виробництва продукції рослинництва / Г. М. Бражавська // Економіка АПК. - 2009. - № 12. - С.49-52.
31. Волосянко М. І. Формування структури посівів за екологічністю і якісним станом земель / М. І. Волосянко // Агросвіт - 2007. - № 2. - С. 24-27.
32. Канцевич С. І. Підвищення економічної ефективності виробництва молока / С. І. Канцевич // Економіка АПК - 2010.- № 5. - С. 23-28.
33. Ключко В. М. Організаційно-економічний механізм підвищення конкурентоспроможності продукції молокопродуктового підкомплексу АПК / В. М. Ключко // Економіка АПК. - 2008. - № 10. - С. 129 -133.
34. Пономарьова М.С. Організація виробництва як основний елемент ефективного розвитку АПК / М. С. Пономарьова // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. - 2013. - № 8. - С. 127-131.
35. Формування та розвиток кооперативних відносин в аграрній сфері економіки / М.Й.Малік // Економіка АПК.–2014.– С.76-82.
36. Соціально-економічні аспекти розвитку агропромислового виробництва / Л.В.Забуранна, Н.В.Попразман // Економіка АПК.–2014.– С.15-22.

10. Інформаційні ресурси

1. Хвостіна І. М. Вдосконалення організації виробництва в умовах інноваційного розвитку підприємств / І. М. Хвостіна // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. - 2014. - № 2(1). - С. 68-73. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/pirpr_2014_2\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/pirpr_2014_2(1)_16).
2. Організація обліку виробництва продукції рослинництва [Електронний ресурс] / І. А. Чижма, В. М. Краєвський // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(4). - С. 388-392. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/esnof_2013_10\(4\)_62](http://nbuv.gov.ua/UJRN/esnof_2013_10(4)_62)